

ט״ב הקהילה

כי-תשא
 ט"ו אדר אדר תשפ"ה
 זמני הרלקת הגות ומרצ"ש
 הרצה"ג 5:11
 מוצש"ק 6:25
 ר"ת 7:04
 סוף זמן קריאת שמע והפילה
 סוק"ש א' 8:09 | סוק"ת א' 9:18
 סוק"ש ב' 8:46 | סוק"ת ב' 9:46
 | המוכן לבי שיעור חודש |
 גילוי מס':
774

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
 בנישיאות מורנו ורבנו הרצה"ג
 רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

מערכת הצדקה בדורות האחרונים

ממונו של האדם הוא המעמידו על רגליו, והליכותיו תלויים הרבה בממונו, ועל כן כשמחסר ממונו הרי זה כמחסר חלבו ודמו. ואחר שקבע בעל התנאי שהצדקה היא תיקונו של האדם

מזרו את הקורא באיגרתו לעסוק בתיקונו גם כשמדובר בסכום נכבד, וז"ל: 'אף שיעלה לך מסויים אין לחוש משום אל יבזבו יותר מחומש. דלא מקרי בזבוז כהאי גוונא מאחר שעושה לפדות נפשו מתעניות וסיוגופים, ולא גרעא מרפואת הגוף ושאר צרכיו. ולפי שמספר הצומות המזכרים בתקני תשובה הג'ל רבו במאד מאד, לכן נהגו עכשיו כל החרדים לדבר ה' להרבות מאד מאד בצדקה מחמת הלישות הדור, דלא מצו לצעורי נפשם כולי האי, עכ"ל.

על פי האמור יש לומר שתורתנו הנצחית כבר רמזה על חובת הצדיק לעודד את הדורות האחרונים על תיקונם בצדקה, ואמר הכתוב 'ידבר ה' אל משה לאמר' - שהקב"ה אמר להצדיק שהוא בחינת משה בדורו 'כי תשא את ראש בני ישראל - כשתירצה לזקוף את ראש בני ישראל ולטהרם מכל חטא, עד שיועילו הדברים 'לפקודיהם' - ביום בו הקב"ה פוקד נפש כל חי, אז עליך לעודדם לונתנו איש - שירימו ממנום לצדקה, וישמש הרמת הצדקה לכופף נפשם לפני הש"ת ואז 'בפקוד אותם ולא יהיה בהם נפל', כי בכח הצדקה יזכו לכפרה, ויעבירו מעליהם את רוע הגזירה.

ומאחר שזוהו תיקונו של הדור האחרון מן הראוי להוסיף ולצטט עוד מדבריו הקדושים של בעל התנאי 'באיגרתו הקודש' (פרק ט) בענין מעלת הצדקה בדורות אלו, וז"ל: 'על כל אהובי אחי, שימו נא לבבכם לאלה הדברים הנאמרים בקצרה מאד, איך היות כל עיקר עבודת ה' בעיתים הללו בעקבות משיחא היא עבודת הצדקה כמו שאמרו חז"ל (רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י) 'אין ישראל נגאלין אלא בצדקה. ולא אמרו חז"ל (קידושין מ): 'תלמוד תורה שקול כנגד גמילות חסדים' אלא בימיהם שתלמוד תורה היה עיקר העבודה אצלם ועל כן היו חכמים גדולים תנאים ואמוראים מה שאין כן בעקבות משיחא שנפלה סוכת דוד עד בחינת רגלים ועקביים שהיא בחינת עשיה אין דרך לדבקה בה באמת, ולהפכא חשוכא לנהורא דילה, כי אם בבחינת עשיה גם כן, שהיא מעשה הצדקה, כידוע למשכילים שבחינת עשיה באלקות היא בחינת השפעת והמשכת החיות למטה מטה, למאן דלית ליה מגרמיה כלום, וכל הוזהב את יצרו בזה ופותח ידו ולבבו, אתכפיא ס"א, ומתפרך חשוכא לאור, עכ"ל הקדוש.

דבריו אלו משלימה את ההשקפה האמתית על מעלת הצדקה בימינו, כי לולא דבריו אלו היינו אומרים שהתיקון בימינו בצדקה אינו רק בחינת 'בדיעבד', כלומר, מלכתחילה אין הקב"ה חפץ כי אם בתעניות וסיוגופים ורק מצד חולשתנו מוכרחים אנו להסתפק בתיקון הצדקה. אולם בדבריו אלו מתברר כי התיקון בצדקה בימינו היא מלכתחילה, וגם אם היה בכוחנו להרבות בתעניות ובסיוגופים, עדיפה עבודת הצדקה מהם כי ערך מיוחד יש למצוה זו בימינו, היא המסוגלת כהיום ביותר לדבקות ותיקון הנפש.

וידבר ה' אל משה לאמר: כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה בפקד אתם ולא יקיה בהם נפל בפקד אתם: (ל יא יב)

מבואר בספרי הקדמונים שעל כל חטא שחוטא האדם עליו להתענות כמה וכמה תעניות. והדברים הובאו גם כן בכתבי האר"י ז"ל (עיין בשער רוח הקודש בארוכה). ורבינו הרמ"א מביא את הדברים להלכה ולמעשה (עיין א"ח סימן שלד סעיף כו וסימן תקס"ט סעיף ב וי"ד סימן קפה סעיף ד), וכתב שאם עבר אדם עבירות חמורות עליו להתענות עליהן מספר גדול של תעניות, ולמשל: על חילול שבת בשוגג נצרכים ארבעים תעניות! (ועיין שם שביאר איך אפשר לפדות את התעניות).

לאחר שישיראל קדושים הלכו לאורם של אלו הענקים כמה וכמה דורות באו צדיקי הדורות האחרונים ובעיקר מרן הבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים ואמרו שעל אף שהתעניות ממרקים עוונותיו של אדם אינו מן הראוי שגם בימינו ירבה בהם האדם, כי בלאו הכי הנפשות חלושות והתעניות יוסיפו חולשה על חולשתם, ומה שהמירוק יתקן יקלקל החולשה, כי מתוך חולשה עלול האדם להיכשל בכמה וכמה חטאים, ובעיקר בעוון הכעס וביטול תורה, שהחולשה היא עיקר הגורם להם, וייתכן שיקלקל על ידם יותר ממה שיתקן.

בין תלמידי הבעש"ט שהאריכו בענין תקלת התעניות נמנה הרמ"ק בעל התנאי ז"ע, וז"ל 'באיגרת התשובה' (בפרק ג): 'אכן כל זה באדם חזק ובריא, שאין ריבוי הצומות מזיק לו כלל לבריאות גופו, וכמו בדורות הראשונים. אבל מי שריבוי הצומות מזיק לו, שאפשר שיוכל לבא לידי חולי או מיוחש ח"ו, כמו בדורותינו אלה. אסור לו להרבות בתעניות, אפילו על כריתות ומיתות בית דין, ומכל שכן על מצוות עשה ומצוות לא תעשה שאין בהן כרת. אלא כפי אשר ישער בנפשו שבודאי לא יזיק לו כלל. כי אפילו בדורות הראשונים בימי תנאים ואמוראים לא היו מתעניין כהאי גוונא אלא הבריאים דמצו לצעורי נפשיות, ודלא מצו לצעורי נפשית, ומתענה נקרא חוטא בגמרא פרק קמא דתענית (דף יא.).

ואפילו מתענה על עבירות שבידו, כדפרש"י שם וכדאיתא בגמרא פרק קמא דזבחים (דף ה), שאין לך אדם מיראל שאינו מחוייב עשה וכו'. ומכל שכן מי שהוא בעל תורה, שחוטא ונענש בכפליים כי מחמת הלישות התענית לא יוכל לעסוק בה כראוי ע"כ.

אולם מאחר שהאדם חוטא הרי מוטל עליו לתקן את אשר עיוות, ומה אם כן תקנתו? לזה המשיך התנאי 'באיגרתו' (שם) וז"ל: 'אלא מאי תקנתיה דכתיב (ז'ניאל ד, כד) והטאף בצדקה פרוק. וכמו שכתבו הפוסקים (שם) ליתן בעד כל יום תענית של תשובה ערך ח"י ג"פ וכו', והעשירי יוסיף לפי עשרו וכו', כמו שכתב המגן אברהם הלכות תענית' (א"ח סימן תקס"ט יב) עכ"ל.

כי כשהאדם מחסר את ממונו ומפריש מהם צדקה עושים הדברים רושם עמוק בנפשו, כי מהותו של האדם תלוי הרבה ברכושו, כי

טיב המערכת

מעלת ימי הפורים

פעם היתה גזירה קשה על עיירה אחת של יהודים הם באו אל סאוון של ישראל הבעל שם טוב הקדוש זיע"א כדי שיתפלל על ביטול הגזירה, הבעש"ט ותלמידיו ניסו כל שביכולתם כדי לבטל את הגזירה הקשה אך לא הצליחו, לבסוף אמר להם הבעש"ט כי למרות שהוא לא הצליח לפעול לביטול הגזירה, ישנו יהודי אחד שיכול, הוא הפנה אותם לכפר אחד שם יחפשו את שיכור הכפר, תדאנו שהוא יבך שהגזירה תבטל, אמר להם הבעש"ט, וכך היה הם נסעו לאותו כפר ומצאו שיכור שאי אפשר לדבר אתו, הם המתינו שיתעורר, ומיד כשהתעורר הושיט את ידו כדי לשחות עוד אבל הם לא נתנו לו את הבקבוק עד שיבך שהגזירה תבטל, מחוסר ברירה אמר השיכור 'שהגזירה תבטל ועכשיו תביאו לי כבר את הבקבוק... והגזירה בטלה!

היהודים רצו להבין את פשר הדבר וחזרו אל הבעש"ט הק', סיפר להם הבעש"ט כי יהודי זה היה בעבר 'בעל עבירה גדולה, ופעם אחת חסך תקופה ארוכה כסף כדי לעבוד עבדה גדולה ולבסוף כשהיה בידו הסכום יצא לדרך, בדרך שמע בכיות נוראות הוא עצר לברוד מה פשר הצעקות ונדע לו כי ישנה כלה יתומה שאין בידה את התחייבות הנדוניה, וצד החתן סאימים לבטל את השידוך והכלה בוכה מיד הוציא האיש את כל כספו ומסרה לידי היתומה כדי שתוכל להיכנס לחופה ולא השאיר לעצמו כלום, בשמים נעשה רעש גדול סמטעשה, ומיד גזרו שכל ברכותיו יתקיימו, אבל הסקטורגים טענו כי אין יתכן לחת כזו מעלה לאדם כזה פשוט? ולכן קבעו שיהיה חמדי שיכור.

ע"פ זה הסביר הבעש"ט את כוחו של יום הפורים יום שבו כל יהודי יכול לפעול ישועות כמאמר חז"ל 'כל הפושט יד נותנין לו, אבל נתנו את זה לשיכורים ולכן בין אם אתם קוראים את השורות הללו לפני ששתיתם או בעיצומו של הפורים ואפילו אם אצלכם כבר עבר פורים אבל כל זמן שעדיין פורים ישנו ההשפעות קיימות הבה ננצל כראוי את הזמן הנעלה הזה ובע"ה שתפעלו ישועות ברוחניות ובגשמיות.

(ע"פ סיחה בסבל שבתי)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב הודעות

עדכוני שיחות: 0534-100024

אינה מונחת טוב על הסטנדר הצר; הביטוי וראו, פנה הרב פלוני אלמוני כל חביו, כשיאנו שם לב שהבחור דגן שומע כל מילה...

בתוך כמה שעות ספורות את כל עבודות היום הגדול והגורא ואף להכין את השבת הממשמשת ובאה. - בסדר מצוות הסעודה ומשתה היום רבים המנתנים יש המקפידים לאכול הסעודה בשנה כזו דוקא לפני חצות כמ"ש הרמ"א (ס"ו תרצה ס"ב) "מפני כבוד השבת".

תומו בו ביום, שמינו מחויב עוד לקיום החוזה וברשותו למכור הדירה לכל אדם אחר! באותה שעה לא היה בידי של ר' חיים אורי אף לא לירה אחת! והוא לא ידע מרויך יתחיל בשלום החוב הענק... הוא נטל אפוא את ספר התהלים לידו, והחל באומנת אבותיו לדורותיהם, בשפיכת נפשו לפני ה'.

והנה בשעות המוקדמות של אחר הצהריים הגיע לביתו שליח מיוזח, ציד נאמן מאת הגה"ק בעל 'זיואל משה מסטמאר זצוק"ל, מרא דארעא ישראל, ובידו שיק המחאה על סך של 25,000 לירות במדויק! לא פחות ולא יותר, שמה על כך רבי חיים אורי מאוד ונתן תודה להשם יתברך ולעבדיו הצדיקים, ותיכף שלח לסלק החוב. אמר על כך רבי חיים אורי שליט"א כאשר איש יהודי פועל ועושה רבות ונצורות במצות הצדקה במסירות נפש! ומקיים בהידור את מאמר הכתוב (דברים טו, י) 'נתון נתן לו ולא ידע לבקב בתהך לוי' לדרום בכל ליבו בשביל מצות הצדקה, הרי מן השמים מסייעים בידו שתגיע צדקתו בשלמות הנצרך, וכך יזכו את הצדיק מן השמים לכוון את הסכום הנצרך במדויק, ובזמן המדויק!

בליל שבת קודש שלאחר הפורים ערך הרב אשלג ז"ע את שולחנו הטהור ברמה שלא כמנהג הרבה מקומות הוא סבר שיש לנצל את הקדושה הגדולה שבשבת כזו, אדרבה, דווקא השבת שלאחר הפורים חשובה היא מאוד, ויש לערוך בה 'טיש' כדת היום, לקיים "מנוחה ושמחה אור ליהודים", בעת אשר "ליהודים היתה אורה ושמחה". לאותו 'טיש' לא הופיע רבי דוד זצ"ל, הוא ידע אמנם וחזר את דרכו ואופיו של רב, שדוקא בשבת זו יערוך את שולחנו ברמה כדי להמשיך ולחבר מקדושת הפורים אל קדושת השבת. - אלא שמרוב עבודות וטרדות היום ומשתה היין שבסעודת ההג, הרי שלאחר סעודת ליל שבת היה כבר עייף ומותש וחש לאות כבדה בכל איברי, הוא הרגיש שאין זה בכוחותיו לצאת לדרך ארוכה ומייגעת שכזו, בצעידה רגלית מבתי ווארשא עד גבעת שאול בשעה כה מאוחרת עם כל עבודת ה'טיש' הארוך והצעידה חזרה... ולכן הסיק לעצמו, שהפעם בלית ברירה הוא מוכרח לוותר על ה'טיש', ובעל כורחו נאלץ להישאר בביתו.

ובאותו מעמד נשא משלו, ואמר: למה הדבר דומה, לאוכל שהאדם אוכל, הרי חלק גדול מן המאכל נדחה ויוצא מן הגוף, ונעשה ממנו צואה... אבל אותו המעט שנשאר הוא המחזיק והמקיים את כל הגוף. - כן הדבר במצות הצדקה הנשגבה, כמה אלפים ורבות נשפכים בתרומות וצדקות בעולם [ובפרט ביום הפורים הגדול], ואף אם חלק מהם אינו מגיע לעניים ההנוגים... הרי מן השמים משמרים מתוך כל הצדקה הנשגבה את אותה צדקה הנתרמת בשלמות ובמסירות נפש, שתגיע בזמן הנכון אל הנצרך הנכון!

והרי נבמשל כמו במשל, יש לאכול את כל האוכל כולו כדי שנוכל להוציא ממנו את החלק הטוב והמועיל לשמר את כל הגוף בבריאות. - אף בפיוזר הצדקה כמו כן, עלינו לתת ולתת ביד רחבה כמצות התורה והשם יתברך יעשה כרצונו ויכוון כל צדקה וצדקה לפי עניינה אל מקומה הראוי והנכון.

למחרת בשבת בבוקר, השכים קום ויצא לדרכו לחפילה שחורית בבית מדרשו של רבו בגבעת שאול. - לאחר התפילה שאלו הרב, היכן היית אמתול בטיש? אמר רבי דוד: הייתי עייף וחלוש מכל הפורים... ולא יכולתי לצאת לדרך.

והרי נבמשל, ענה לו הרבי בחיוך ובפנים מסבירות: "וכי מי קבע שלא לפליאתו, האם ניסית לצאת לדרך וראית שאינך יכול? מדוע הקדמת החלטתך מראש שלא תוכל? היה עליך לכל הפחות להתחיל לצאת בדרך, ולהתקדם אט אט, ואולי היית מקבל כוחות חדשים דשנים ורעננים לכבודה של שבת מלכתא! ואם לאו ניתן תמיד לחזור... ולמה לך לקבוע לעצמך ולהחליט כבר מראש שאינך יכול ואינך מסוגל?"

אחד מגדולי ירושלים בדור שלפנינו, ה"ה מחו' הגה"צ רבי דוד מינצברג זצ"ל, היה תלמידו של הר"ק רבי יהודה הלוי אשלג זצוק"ל בעל פירוש 'הסולם' על הזוהר הקדוש, ששימש ברבנות בשכונת 'גבעת שאול' בפרברי ירושלים ע"ה"ק, ואילו התלמיד מוה"ר דוד התגורר באותה תקופה בשכונת 'בתי ווארשא' הרחוקה מאד מגבעת שאול.

רבי דוד זצ"ל היה חוזר על טיב זה המעשה פעמים רבות ואמר שדברי רבו כדורבנות חדרו לליבו פנימה, והיו נו רוגליו ולמד מזה כלפי רבו שמימות בחיים... שלא לסגת מראש ברגשי ייאוש וריחוק שמסתמא אין זה בשבילי... ולא אצליח להעפיל במעלות הקודש! על דרך שהוכיח שמואל הנביא את שאול המלך בהפטרות שבת זכור (שמואל א טו, יז): 'הלוא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וגו', וכענין שנאמר (ויאל ד, ז) 'התהלך יאמר גבור אני'.

גנדל צימאנו לקבל תורה מפי רבו, ובפרט בח"ן רזי תורת הסוד, לא שת ליבו לדרכים הארוכות והרחוקות הללו, והיה משרך רגליו בשבתות וימים טובים מבתי ווארשא עד גבעת שאול לטיש' בשביל שבת ובחזרה לביתו... ולפעמים אף כמה פעמים בשבתא חדא. שנה אחת חל הג פורים בירושלים נדעב שבת קודש. - זהו פורים קשה עבור בני ירושלים כנודע, באשר צריכים להספיק

כמה גדולה היא הצדקה העצומה והנפלאה שמפזרים ישראל קדושים ביום הפורים, כדקיימא לן הלכתא שאין מדקדיקן במעות פורים אלא 'כל הפושט יד לטל ונותנים לו'. וכבר נשאלתי פעם אודות אותה הצדקה, שלכאורה מנין לנו לדעת בכל הצדקות הרבות שאכן מגיעים הם לעניים הנונים וראויים? ואמרת: שאף על פי כן עלינו לקיים פסק השולחן ערוך כפשוטו וכהלכתא, ובוודאי מן השמים יכוונו את הצדקה הנכונה והראויה אל מקומה המיועד והנצרך לה.

כענין טיב המעשה המופלא שהיה עם מחו' הגה"צ רבי חיים אורי פריינד שליט"א, חבר הבד"ץ העדה החרדית פה ע"ה"ק ת"ו, בעת שהשיא את אחד מילדיו, ונצרך לסכום עצום של 25,000 לירות שהיה זה סכום גדול מאוד באותם ימים, כפי ההתחייב עבור רכישת הדירה לבני הזוג. לא ידע הצדיק מנין ישיג סכום מפולפל שכזה, והתפלל לפני השם יתברך שייעמוד לימינו לתמוכו ויעזובנו במצוקתנו, ושם בה' מטבח. והנה בהגיע יום האחרון לסילוק תשלום מחיר הדירה, הגיע שליח מאת מוכר הדירה, והודיע בנחיצות שאם לא יסלקו את החוב עד

מוקד הזמנות ספרים • של הנח"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א קו ההזמנות של מכון טיב 0733-22-76-09